

Et broderet Billede af Gisselfeld

Af Ellen Skov

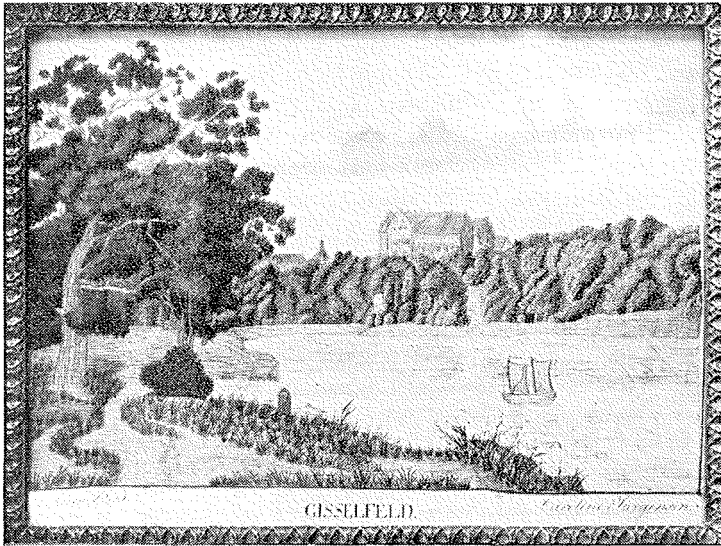
Peder Oxes Gisselfeld har som kun få danske herregårde været genstand for kunstnerisk skildring i poesi, prosa og malerkunst. »Christian Winther skuer over til Gisselfeld« fra sin faders præstegård i Fensmark i digtet om de to venner, og Grundtvig har på sin måde fremmanet billedet af gården, der lig »en gammel Borg imellem Bøge knejser« i digtet til grev C. C. S. Danneskiold i 1812. Historikeren Christian Molbech, der i sine unge år skrev en lyrisk prosa, har i »Ungdomsvandringer i mit Fødeland« givet en smuk poetisk-romantisk skildring af sit besøg på Gisselfeld. På Frederiksborg hænger et fint lille Maleri fra omkring 1840¹⁾, der viser os den dengang hvidkalkede gård omgivet af sommergrønne træer. Adskillige andre malerier findes på Gisselfeld²⁾, hvoriblandt de både kunstnerisk og topografisk meget værdifulde arbejder af C. A. Lorentzen fra slutningen af 1770-tallet. Det billede af Gisselfeld, der her skal omtales, har sin særlige interesse ved at være fremstillet af de specielt kvindelige materialer: nål og tråd.

Billedet er 18×25 cm stort og viser Gisselfeld set fra syd-vest. I forgrunden til venstre ses en stor gammel eg, i mellemgrunden søen med en tomastet jolle under segl, og i baggrunden hæver slottet sig op over parkens grønne træ-

1) Otto Andrup: Frederiksborg Museets Katalog Nr. 1237, p. 51. (2. Udg. Kbhvn. 1943).

2) Otto Andrup: Fortegnelse over Malerierne paa Gisselfeld Kloster p. 74-77 (Kbhvn. 1918).

Et broderet Billede af Gisselfeld

Et broderet Billede af Gisselfeld.

toppe. Til højre for slottet ses gavlen af Knuths hus og til venstre spir og tage af avlsgården.

Billedet er fremstillet i den i baroktiden fremkomne chenillesyning. På grundens udspændte hvide taft er skovbunden og søen fremstillet ved nedlægning af glatte silkestråde i vandret retning hen over stoffet, hvortil de er heftet med små sting af meget tynde tråde i samme farve. For grundens græs og siv samt slottet er fremstillet på samme måde, men efter emnets karakter med trådene på tværs af grunden, så f. eks. trådene, der gengiver taget, ligger skråt for bedre at illudere i perspektivisk henseende. For at gengive egestammens knudrede bark er der først syet med tætliggende vandrette sting, som derefter er oversyet med

Ellen Skov

uregelmæssige lodrette sting. Løvmasserne i egetræets krone såvel som i trækronerne i baggrunden er syet med flossilke i små løkker, som også går igen på broderiets bagside, modsat de førnævnte nedlagte silketråde, der kun spores sparsomt på stoffets bagside. Ved at anvende denne metode med de mange små tætsiddende løkker i flere farvenuancer gengives løvets virkning på en meget virkelighedstro måde. Efter at syningen er afsluttet, er himlen malet på stoffet i en lys blå farve med hvide skyer, der er tonet i gråt og violet. Farven, der er anvendt, er gouachefarve, en vandfarve, der helt dækker bunden, og som ved sin noget føjlsagtige virkning passer godt sammen med broderiet. Også bådens flag og vimpel er malet på.

Der er anvendt et ret stort antal farver i silken, som nu er noget afbleget; men de oprindelige klare farver ses tydeligt på vrangen. Farverne i egetræets krone spænder over fire farver, der går fra gulgrønt over stærkgrønt og mørkegrønt til brunt, mens skovene på den anden side af søen på grund af luftens fortoning er holdt i en grå sandfarve, to grønne farver og en blågrøn i skyggerne. Vandspejlet virker nu med blege gulgrå farvetoner, men har oprindeligt været meget lyst med blå strejf og med skovenes spejlinger i mørkere søgrønt. Slottets mure er hvide, som de var det indtil restaureringen i 1869.

Billedet er dygtigt gjort med beherskelse af såvel synningens teknik som valg og sammensætning af farver, i sammenpasning af den malede himmel til det syede landskab som i det hele i evnen til med silketrådene at gengive et naturtro landskabsbillede.

Det har i fordums dage ikke været ualmindeligt at fremstille billeder ved hjælp af nål og tråd. Berømttest i så henseende er vel Leonora Christinas portræt af faderen, Christian IV, der nu hænger på Frederiksborg. Landskabsbille-

Et broderet Billede af Gisselfeld

der af den her omhandlede type hører især hjemme i tiden 1800 til 1850. Der findes en del bevaret rundt på museerne, både med danske motiver og med fremmede prospekter som forlæg. I Nationalmuseet findes et billede af Herlufsholm fra 1828, i Kunstindustrimuseet findes en gengivelse af et hollandsk maleri syet i 1824, og f. eks. i Den gamle By og i Viborg Museum findes andre. De har sammen med billeder syet af menneskehår, billeder sammensat af fuglefjer og de yndede siluetklip udgjort typiske vægprydelser i borgerhjemmene i Frederik VI's dage. Det her gengivne billede er signeret af Caroline Jürgensen i 1835. Det findes nu på Koldinghus, hvortil det er skænket af den for museet meget virksomme tandlæge A. M. G. Friis engang i 1890'erne uden nærmere oplysninger.